

בס"ד

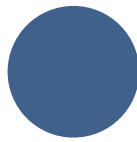

"ספירת העומר"

מתוך "נפלאות הבריאה"

מלקט ועורך: ש. אייזיקוביץ

eisikovits1@gmail.com

ספירת העומר

לאסוף כמה שיותר זוהי ההכנה הראויה (הרב שלמה הלוי שליט"א)

התורה מצווה אותנו: "וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה". מדוע אנו סופרים כמה עבר ולא כמה עוד נשאר לנו כדי להגיע לחג השבועות?!

במדרש ויקרא רבה מובא: "תני רבי חייא: "שבע שבתות תמימות תהיינה "אימתי הן תמימות? בזמן שישראל עושין רצונו של מקום!"

המגיד מדובנא כהרגלו, ממשיל זאת לשני עניים שהלכו בדרך מעיר לעיר ומכפר לכפר והיו מסבבים על פתחי נדיבים ואספו מעט ממון. האחד שנבון היה, אסף פרוטה לפרוטה, ומשנצטברו בידי פרוטות די הצורך החליפן בדינר, דינרים החליף בסלעים, וסלעים החליף בשקלי זהב ...

לעומתו, חברו היה מבזבז כל פרוטה שהגיעה לידו ולא הותיר בידו מאומה, תוך שמחשבתו נתונה לרגע הנוכחי מבלי לחשוב ולו לרגע על אשתו וילדיו המשוועים למזון ומים ...

כששבו השניים לבתיהם, חזר האחד ובידו שקלים רבים לפרנסת ביתו, ואילו השני שב בידיים ריקות ...

כך הוא גם הנמשל, כשאדם משכיל לחשב כל עתותיו שלא ילכו לריק, אזי בכל עת פנאי שיש לו, ואפילו מועט, מנצל הוא את זמנו ולומד מעט, וכך צובר לעצמו הרבה ידיעות: הלכות, משניות ואפילו דפי גמרא, עד שנמצא בידו אוצר גדול. לא כן האיש הבטלן אשר איננו מחשיב את זמנו לבסוף אין בידו מאומה!

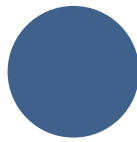
שבע השבתות המובילות לקראת מתן תורה – אל "הר סיני" צריכות להיות תמימות. לא ניתן לספור את הימים שנותרו עד לחג השבועות ולהחסיר מדי יום מהמניין של 49 יום. צורה כזו הדומה לתלישת דפים מהלוח אין בכוחה לקרבנו להר סיני. נדרש מאתנו ניצול של הימים הללו עד תום. רק ע"י תוספת של עוד יום מלא תוכן ושל עוד שבוע נוסף וגדוש משמעות, המצטבר אל השבוע שעבר... יביא בעטיו את האפשרות לגשת כראוי לחג מתן תורתנו – חג השבועות ...

חג שמח לכל לבית ישראל

מעומר שעורים לעומר חיטים – מפסח לשבועות (הרב יוסף זילברפרב)

בימים אלה בהם ארובות השמים נפתחים, מורידים הם שפע של קדושה וטהרה, וצריך לנצל את הזמן היקר להיטהר ולהתקדש לקראת היום הגדול של "מתן תורה".

"וספרתם לכם – לכם, לעצמכם. כל אחד צריך לספור ספירת העומר לעצמו – כפי מה שהוא, "אחד היה אברהם", עיקר התקרבותו של אברהם אבינו לבורא

עולם הייתה כיון שחשב תמיד שהוא רק אחד בעולם ולא הסתכל על שום מונע ומעכב, ולכן נאמר "לכם" – כל אחד והספירה שלו בחיים, מה שנכון ומתאים בשבילו, לא תמיד מתאים ונכון בשבילי.

"המתנה". בחיים יש "המתן", לא תמיד אפשר לקבל הכל מיד. כדי לקבל מתנות מהקדוש ברוך הוא צריך להכין כלים, וכלים מכינים על ידי כיסופים והשתוקקות והרבה תפילות, ורק כך מגיעים לדבקות בה'. יעקב אבינו חיכה 7 שנים ללאה ועבד 7 שנים לרחל כי הוא ידע כמה צריך לעבוד כדי להיות ראוי להקים בית של תורה וקדושה, בית שממנו עתיד לקום עם שלם. סופרים 49 ימים וביום ה – 50 מקבלים את התורה – אומרים לנו "המתן".

"אהבת ישראל". ידוע שלכל יהודי יש אות בספר התורה, ואם נפסול יהודי אחד בלבד, נפסיד אות אחת ואז הספר כולו יהיה פסול ח"ו, ואיך נוכל לקבל כך את התורה בכך השבועות?! השמחה הכי גדולה היא שמחה של "בין אדם לחברו", כשאדם מחפש את הנקודה הא-לוקית שנמצאת בכל אחד, הוא מתקרב אל הבורא והוא נמצא כל הזמן בתוך "הטוב".

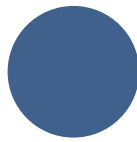
"תקוה והתחזקות". רבי עקיבא התחיל ללמוד בגיל 40 ובגיל 64 התחיל שוב לאחר שאלפי תלמידיו מתו והוא נשאר עם חמשה תלמידים בלבד.

להתחיל מחדש – אף פעם לא מאוחר מדי. גם באופן הספירה יש חיזוק. היה הגיוני לספור הפוך – ביום הראשון 49 ימים והולכים ופוחתים כך שביום האחרון היינו סופרים רק יום אחד שנותר עד קבלת התורה, אך עלינו לראות את ה"יש" ולא את ה"אין" – לראות מה עשינו ולא מה שנשאר לעשות.

המספר הולך וגדל מעיד על ההשתוקקות שלנו שהולכת וגדלה כמו בהדלקת נרות חנוכה.

"היום יום". היום הוא יום וחובה לנצלו עד תום ואין רשות לדחות את היום ליום שלמחרת. אדם נוטה לדחות עבודת ה' מהיום למחר כיון שמדמה לעצמו שהיום הנוכחי אינו מסוגל לעבודת הבורא מרוב עיכוביו, טרדותיו שיש לו בזה היום, וכך עלול הוא לאבד חלילה ימים רבים ויקרים. מצות ספירת העומר מחדדת את הידיעה שכל יום ויום מנוי וספור הוא וצריך למלא בו את חובת היום, לחדור את המחיצה ולהגיע אל הטוב – "היום הזה אנכי מצווך", "אשר אנכי מצווך היום", "היום אם בקולו תשמעו". כל אלו מרמזים לו לאדם שמול עיניו ומחשבתו צריך להיות מיוצג רק "אותו היום", זה היום שעומד בו בדוקא ולא יום המחרת.

"ספירת העומר של החיים". כל חיינו הם ספירת העומר – מעומר שעורים – מאכל בהמה לעומר חיטים – מאכל אדם, עבודת חיים שאינה נגמרת, עבודה של זיכרון והתקדשות. העולם הזה הוא פרודור שמוליך לטרקלין, אוי לאדם שאינו מכיר את הטרקלין ואינו יודע מה עושים במסדרון וכל חיינו עוברים עליו

בשיממון, גם אם מיום אחד של הספירה ליום הבא הכל נעלם, הרי אותם רגעים את שבהם זכינו להרגיש את הזיכוכך נחשבים ונזקפים לזכותנו לנצח נצחים.

”אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה, דיינו”. כשעומדים באחדות ובאהבת חברים זו בחינה של קבלת התורה, ודיינו רק לעמוד לפני הר סיני כאיש אחד בלב אחד, וממילא כבר נזכה לקבל את התורה בשלימות.

הספירה היום יומית הזו במשך שבעה שבועות נועדה להזכיר לנו את חשיבות הזמן • לפני הספירה אנו מברכים, לפני הברכה עלינו לעצור רגע ולחשוב: האם עשיתי משהו בעל ערך ביממה האחרונה? (מיר-שניאורסון)

היום הכל נספר ומתוזמן ברמה של דקות ושניות. תשאלו את ה-waze שלי

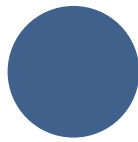
אני מעבדה אותו ללא הפסקה בדרכים והוא סופר כל קילומטר.

השבוע החלטתי לרענן את הקשר הנשי של ספירת העומר, הימים בהם נפטרו 24 אלף תלמידי רבי עקיבא. כולנו בוודאי מכירים את הסיפור על רבי עקיבא ורחל. בתו העשירה והמלומדת של כלבא שבוע, ששלחה את הרועה שלא ידע צורת אות ללמוד תורה. לאחר 12 שנה בבית המדרש, חזר רבי עקיבא בלוויית 12 אלף תלמידים. עוד טרם נכנס לביתו שמע את אשתו שחה לשכנותיה שהקניטוה על חייה כאלמנה חיה: ”הלוואי והיה יושב עוד 12 שנה ושוקד על התורה”. מיד שב לאחוריו וחזר ליבנה – עיר התורה. כאשר חזר בשנית בלווי 24 אלף תלמידיו, יצאה לקבל את פניו, פילסה לה דרך בין ההמונים עד שהגיעה אצלו. כשניסו תלמידיו להודפה, עצר בהם רבי עקיבא ואמר: ”הניחו לה. שלי ושלכם – שלה.”

רבי עקיבא הי"ד, התנא שמימיו אנו שותים עד היום, אמר בפה מלא ובשפה ברורה כי כל תורתו ותורת תלמידיו שעל מותם אנו מתאבלים בימים אלו – שלה! של אשתו שמסרה עצמה על לימוד התורה. בתו של כלבא שבוע, רחל אשת רבי עקיבא, מלמדת אותנו כי כוחה של האישה בא לידי ביטוי לא רק בחינוך, אלא בהעמדת הבית כך שיהיה בית של קדושה. של תורה. הכוח הנשי לעשות זאת בחן ובלבביות ניתן לנשים כמתנה מאת ה' – אישה יראת ה', היא תתהלל.

הרב עובדיה על הקו

בשבוע של פטירת הרב עובדיה זצ"ל, אירחתי בתכניתי ברדיו 'קול חי', את יפה דרעי. כן, אשתו של... מהתחקיר שעשיתי לפני הריאיון גיליתי שהיא הייתה נערה יתומה בעת ששודכה לאריה. מספרים כי אמרו לה שהחתן המיועד יושב ולומד. והיא, שרצתה לקיים את צוואת אביה – ”מצאי לך בעל בן תורה” – נישאה לאריה.

אחר מספר שנות נישואין ראתה הכלה הצעירה שחתנה פונה יותר ויותר לעסקנות ציבורית, עד שהרב עובדיה הטיל עליו להקים את מפלגת ש"ס. הדבר ציער אותה מאוד, שכן כל שאיפתה הייתה להינשא לבן תורה שישב וילמד. באחד הבקרים נשמע צלצול טלפון בדירתם הקטנה. הרב עובדיה בכבודו ובעצמו היה על הקו. אריה ענה. הרב ביקש לדבר עם יפה – זוגתו.

זוהי היה תוכנה של השיחה: "בתי היקרה", אמר הרב עובדיה, "דעי לך שאני חש ויודע את כאבך ויודע שרצונך בבעל שיושב ולומד תורה, אבל תרומתו של בעלך לעם ישראל תאפשר לרבים לשבת ולעסוק בתורה, ושלי ושלהם - שלך הוא! מסירות הנפש שלך והרצון למלא צוואת אביך יחזרו אליך כפל כפלים באלפי לומדים במוסדות התורה הרבים." לא לשכוח לספור

49 ימים רצופים אנו "סופרים" את העומר ומברכים בשם ומלכות. האם ראוי לנו להוציא שם ה' מפינו לפני כל ספירה? במה בדיוק מועילה הספירה? כן. בהחלט. לא לחינם הורתה לנו התורה לספור את הימים. לכל אחת ואחד זמן קצוב ומוגדר לחיות כאן על פני האדמה ולמלא שליחותו. יום שעובר מבלי שנוצל כראוי, הוא "יום מבוזבז". הספירה היום יומית הזו במשך שבעה שבועות נועדה להזכיר לנו את חשיבות הזמן. לפני הספירה אנו מברכים, לפני הברכה עלינו לעצור רגע ולחשוב: האם עשיתי משהו בעל ערך ביממה האחרונה? ומה בכוונתי לעשות ביממה הבאה עלי לטובה. על זה מברכים ומזכירים את ה'... כל יום ויום של הספירה הוא יום חדש. יום שיש בו הזדמנות להארה חדשה. ובכל יום המדרג עולה ביחס ליום שקדם לו.

אל תשכחו לספור!

וספרתם לכם ממחרת השבת... שבע שבתות תמימות תהיינה וגו' (כג,טו)

ספירת העומר

הנה אדם המברך בכל יום, ויום אחד שכח ולא הזכיר יממה שלימה, שוב אינו רשאי לברך, אלא עליו לספור יום יום הספירה בלא ברכה. והטעם לכך, כי לפי דעות בראשונים, כל הספירה היא אחת. ולעומתם יש הסוברים שכל יום היא מצוה בפני עצמה, ולדבריהם השוכח יום אחד שלם יוכל להמשיך ביתר הימים לספור ובברכה. רק מאחר שיש בידינו כלל "ספק ברכות להקל" לכך נקבעה ההלכה כאמור. ע' סימן תפ"ט. ולכן יש לשאול כיצד רשאי כל אדם לברך, הלא שמא ישכח יום אחד ונמצא שכל ברכתיו לבטלה, וכבר עמדו על פתגמא דנא האחרונים. ואולם, הלא יש "ספק ספיקא": שמא לא ישכח ואם תמצוי לומר שישכח, שמא כל יום מצווה בפני עצמה ולכך יוכל לברך. וגם עוד "ל שאע"פ שכל הימים מצווה אחת משום דכתיב "תמימות תהיינה", אכן הברכה "אינה לבטלה" היות ובשעה שבירך, הייתה כהוגן. ויש להביא דוגמא לזה מאדם אשר טעה ובשבת התחיל בברכה של חול אתה חונן וכו', שגומר את הברכה. ויש

פוסקים שסוברים שאינו ברכה לבטלה. וטעמם כנראה, שכיון שחז"ל "קבעו" שאדם זה צריך לגמור הברכה (ברכות דף כא.). לפיכך אינו ברכה לבטלה.

אכן יש להעיר דמצינו שאמרו בגמרא (נדריים י.) מנין שלא יאמר אדם "לה' עולה", "לה' מנחה" וכו'. ת"ל "קרבן לה". ע"ש. ולכאורה החשש שמא ימות ולא יספיק לגמור הדיבור ונמצא הוציא שם שמים לבטלה. וא"כ קשה גם בספירת העומר, שמא יברך ופתאום ימות, ונמצא מברך לבטלה. אכן מפירוש רש"י (שם) נראה דאין חשש למיתה, אלא החשש, שמא לא יגמור דבריו. וע' גיטין (כח:) ולפי"ז י"ל דזה אין לחשוש בעניין ברכה, כי כיון שמתחיל לברך ודאי יגמור. וע' בתוספות כתובות (דף עב.) וע' שו"ת הרדב"ז (ח"ד סימן כז). אולם השל"ה ביאר דהחשש שמא ימות ח"ו (והעירו עליו). ולדבריו י"ל דכיון שאדם בא לברך את יוצרו, א"כ הבא לטהר מסייעים אותו, כל שכן שאין חשש שייטול ה' נשמתו, ולכן מתורץ מה שהקשו כל המצוות מברך עליהן עובר לעשייתן ולא חיישינן על שום דבר ח"ו. ושו"ר באורך בשדי חמד (ח"א עמוד 446 סימן נו). וע"ע תורה תמימה (ויקרא א. אות ס) וה' יברך את כולנו בחיים טובים וארוכים לשלום אמן.

תמימות תהינה

נהגו חסידים ללמוד בימי ספירת העומר מסכת שיש בה מ"ט דפים, דף לכל יום וקודם תחילת הלימוד סופרים את הספירה של אותו היום ועל ידי זה, משלימים את כל ימי ספירת העומר בלי לדלג יום.

ב' מסכתות בש"ס יש בהם מ"ט דפים, 'שבועות' 'סוטה' 'וסימן ש"ס. סימן לדבר, שרוב המסכתות בש"ס מסתיימות בעמוד א' וחלקן בתחילת או אמצע עמוד ב', ויש מסכתות בחצי ע"ב או יותר. אך רק ב' מסכתות בכל הש"ס מסתיימות בסוף עמוד ב' והדף האחרון מלא, והם 'שבועות וסוטה', לרמז על מה שנאמר במצוות ספירת העומר 'תמימות תהינה'.

ימי ספירת העומר הקדושים (סיפורי צדיקים גליון ל"ז)

משל לסוחר יעיל שהיה ממהר לחשב וממהר לעשות. את סחורתו קנה ברחבי הערים והעיירות, כשהוא מפתח שיטה של רכישת סחורות זולות במקום אחד ומוכרם למקומות בהם הדרישה להם מאמירה את המחיר. כך קיבץ הסוחר את מעותיו ועלה בידו לפרנס את ביתו ואת ילדיו בהרחבה.

יום אחד כשכיתת את רגליו בערים ועיירות, פגש בו אחד החלמאים, והוא נדהם לראות עד כמה הוא מתאמץ. עקב אחר פעולותיו ולא יכול היה לכלוא את תדהמתו. "למה אתה כל כך מתייגע?" הסוחר אפילו לא הבין את קושייתו. "וכי איך אפשר אחרת"? התפלא. "ראה! קודם כל רוכש אתה סחורה, ומוציא ממונך עליה. ואחר כך עד שאתה מצליח להתפטר מן הסטוק - שוב צריך אתה לעמול רבות. מי יודע אם אינך מפסיד בכל המהלך הזה!!" קבע ברוב סמכותיות. הסוחר גיחך. הוא היה בטוח שהחלמאי חמד לו לצון. "הכל מחושב!" ענה לו.

הוא הוציא את פנקס החשבונות עב הכרס, והראה לחלמאי בנינוחות: "ראה, כאן רושם אני את כל סעיף הוצאותי. אשר כולל את כל החשבונות של מה שהוזלתי מכספי. כולל הוצאות, נסיעות ואש"ל. וכאן, המשיך והחווה בידו על הטור הבא - רושם אני ומסכם את כל הרווחים המסתכמים ועולים מן המכירות. בשורה התחתונה הבהיר - אני מותח קו ומסכם את כל המספרים ומוודא שאכן יש לי רווח הגיוני. "השורה האחרונה היא הקובעת."?!"

התפעל החלמאי מן התחכום. "אכן! השיבו הסוחר. כפי שעונים על דברים הברורים מאליהם. "אם כך עצה נפלאה בשבילך. וכידיד הקרוב אלי אתן לך אותה חינם: קח את המחברת וכתוב בה את השורה התחתונה. רשום שם רווחים כאוות נפשך וחסל סדר טלטולים ומאמצים ועבודה מיוזעת כדי להביא טרף לביתך."

על פי משל זה אפשר לבאר את ימי ספירת העומר, אם נבטל את כל היגיעות הנדרשות, ואת כל המאמצים אשר בונים את נפש היהודי ונסתפק רק באמירת ספירת העומר - נדמים הדברים כפי עצתו של החלמאי. לומר רק את השורה האחרונה - ובזה לדמיין כי הבאנו סחורה וסיפקנו אותה כדבעי ואפילו עשינו רווחים.

בימים מיוחדים אלו עלינו להתעלות בעבודה. לנצל את היגיעה ואת הרווחים העולים ממנה כך שהם ירכיבו את הסיכום המופלא ואת השורה המיוחלת. וספרתם לכם-דהיינו שתפנימו את הספירה פנימה אצלכם עד כי נגיע למצב של "והקרבתם מנחה חדשה לה". המנחה - צריכה להיות חדשה. לא באותה מדרגה שבה ניצבנו קודם נעמוד בה עכשיו חלילה. אלא צריך להביא סחורה חדשה, עמל חדש, הישגים נוספים. התקרבות מיוחדת אשר זכינו לה ביגיעת הימים הללו.

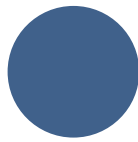
וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה" (כג, טו) (תפארת שמשון)

בכל מצוות התורה, מלבד עצם החיוב של קיום המצווה, ישנן טעמי המצוות, הבנות פנימיות וסודות נשגבים, עומק בתוך עומק, פנים בתוך פנים. אולם, בטעם של כל מצווה ישנו גם חלק של פשט.

למשל: במצות תקיעת שופר כותב הרמב"ם (הל' תשובה פ"ג ה"ג): "אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו, כלומר עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם". זהו רמז בדרך הפשט במצות שופר.

גם במצות אכילת מצה מצינו טעם בדרך הפשט, וכפי שניסח זאת בעל ההגדה: "מצה זו שאנו אוכלין על שום מה"... וכך בכל המצוות כולן.

מצות ספירת העומר היא לכאורה חידה סתומה. התורה מצווה עלינו לספור שבעה שבועות, ובכל שבוע שבעה ימים. אולם, מה סופרים ואיך סופרים?

וכאשר סופרים ימים, האם ימים אלו הם ימים טובים או ימים רעים? כי יום, מעצם מהותו, הוא כלי שאפשר להכניס בו את הכל [גם אותו יום שבו נולד עמלק היה יום]. כמו כן, מהו העניין בשבעה שבועות שבע פעמים? ומהי משמעות הסכום הכולל של הימים והשבועות? גם כאן ננסה לבאר את הרמז הפשוט שבדברים לפי הבנתנו.

בספר החינוך [מצוה שו] כתב: "משרשי המצווה על צד הפשט, לפי שכל עיקרן של ישראל אינו אלא התורה, ומפני התורה נבראו שמים וארץ וישראל... והיא העיקר והסיבה שנגאלו ויצאו ממצרים כדי שיקבלו התורה בסיני ויקיימוה... שבשביל זה הם נגאלים והיא תכלית הטובה שלהם. ועניין גדול הוא להם, יותר מן החירות מעבדות... ומפני כן, כי היא כל עיקרן של ישראל ובעבורה נגאלו ועלו לכל הגדולה שעלו אליה, נצטוונו למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת התורה, להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד הנכסף ללבנו', כעבד ישאף צל' [איוב ז, ב] וימנה תמיד מתי יבוא העת הנכסף אליו שיצא לחירות, כי המנין מראה לאדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא. וזהו שאנו מונין לעומר, כלומר כך וכך ימים עברו מן המנין, ואין אנו מונין כך וכך ימים יש לנו לזמן, כי כל זה מראה בנו הרצון החזק להגיע אל הזמן"...

עכ"ל.

והקושיא מפורסמת, הרי כשסופרים לקראת דבר שמצפים לו סופרים את הימים שנותרו ולא את הימים שכבר חלפו עברו. ולמשל, ילד לפני בר מצווה יספור וימנה: כך וכך ימים נותרו לי עד לבר מצוה. כך גם לפי דברי החינוך, לכאורה היו צריכים להתחיל במניין ארבעים ותשע יום כנגד ארבעים ותשעת הימים שנותרו עד קבלת התורה, ואחר כך ארבעים ושמונה, וכך הלאה!

כדי ליישב קושיא זו נקדים דברים שכתב מרן רבי אהרן קוטלר זצ"ל במאמרו המפורסם בעניין לימוד החומש, והדברים הם לאמיתה של תורה. התורה מספרת לנו שיעקב היה צריך לחכות שבע שנים כדי לשאת את רחל, 'ויהיו בעיניו כימים אחדים באהבתו אותה' [בראשית כט, כ]. ולכאורה קשה, הרי אנחנו יודעים שהטבע בדיוק הפוך, ככל שאדם יותר מחכה ורוצה בדבר, כך הימים שחולפים עד להשגתו נראים יותר ארוכים, יום לשנה יחשב. אלא בהכרח שמבואר כאן שיעקב אבינו קידש וטיהר את עצמו והכין עצמו לקראת הבניין של עם ישראל. ע"כ תורף דברי מרן הגר"א קוטלר זצ"ל.

וביאור דבריו כך הוא: משל לאדם שנזקק נואשות למיליון דולר. אם יאמרו לו שבעוד מאה יום הוא יקבל מיליון דולר הרי יהיה מאושר, אולם כל יום של המתנה יראה לו כנצח, שכן הימים נראים לו כמפרידים ומרחיקים אותו מהממון הנכסף. לא כן אם נזקק אדם למיליון דולר, ויציעו לו עבודה, שמדי יום ישתכר באותה עבודה עשרת אלפים דולר, כך שבסוף תקופה של מאה ימים יהיה בידו סכום של מיליון דולר - אצל אדם זה הימים יחלפו במהירות.

ומה ההבדל?

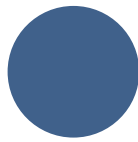
כי כשאדם צריך מיליון דולר ואומרים לו להמתין מאה יום, מאה ימים אלו הם ימי המתנה בעלמא, ימים ריקים בלי תוכן, ואם כן הימים האלו רק חוצצים בינו לבין הכסף. אבל אם מאה הימים האלו אינם ימי המתנה אלא אופן איך להרוויח ולהשיג את הכסף, אז הימים אינם ריקים וחוצצים, אלא להיפך, כל יום הוא יום של בנין והתקדמות לקראת המטרה הנכספת, ובאופן כזה מאה הימים עוברים מהר מאוד, וכל יום של מאה הימים הוא יום של אושר, כי אם ידלג יום אחד הוא לא ישיג את מטרתו - את מלא הסכום.

כך היה עם יעקב אבינו. במשך שבע שנות ההמתנה יעקב אבינו בנה את עצמו, ולכן כל יום שעבר היה בשבילו יום של אושר, כי היום הזה עבר עליו בהכנה לקראת בנין בית ישראל, ממילא "ויהיו בעיניו כימים אחדים באהבתו אותה". כי "אהבה" זו עניינה, רצונו הקדוש והטהור של יעקב אבינו לאותו יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה שיבוא מתוך נישואיו עם רחל, וכל יום שעבר היה תוספת נדבך בבניין זה. לכן שבע שנות עבודתו היו בעיניו כימים אחדים.

זהו גם ענין ספירת העומר. אילו היו ממתנינים לקבלת התורה והיו סתם חמישים יום באמצע, ודאי שהיו מונים את הימים שנותרו, כי היו מחכים שכבר יחלפו ויעברו ימים אלו המעכבים את קבלת התורה. אבל באמת, ימים אלו הם הרי ימי הכנה ובנין לקראת קבלת התורה. אחרי יום אחד של בנין נעשים ראויים יותר לקבלת התורה, ואחרי יומיים ראויים יותר, אחרי שלשה עוד יותר, וכך הלאה והלאה, עד שבמלאות ארבעים ותשעה ימים נעשים ראויים לחלוטין לקבלת התורה. זהו, אפוא, הרמז הפשוט במצוות ספירת העומר: אנחנו סופרים ארבעים ותשעה ימי בנין לקראת מתן תורה.

עד כאן ביארנו את הטעם והרמז למצות הספירה, דהיינו שהימים הם ימי בניין לקראת קבלת התורה. אולם עדיין נותר לבאר את מה צריך לספור. האם לספור ימים של בניין של מידות טובות? שמא של התמדה? או תפילה - שמשך ארבעים ותשעה יום נתעלה במעלות התפילה? [ובשם הסבא מקלם זצ"ל מובא שהימים שסופרים הם כנגד המ"ח דברים שהתורה נקנית בהם. בימים אלו צריך לבנות את קנייני התורה]. ובאמת זו הערה גדולה מדוע לא כתוב מפורש מה הוא תוכן ימי הספירה. ונראה לומר בזה בהקדם דברי המשנה [עוקצין סוף פ"ג]:

"עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות, שנאמר 'להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא'". "יש" בגימטריא ש"י, ואם כן הקב"ה ינחיל לאוהביו ש"י עולמות. ויש לדקדק, הרי בפסוק כתוב "להנחיל אוהבי יש", אבל לא כתוב את מה הקב"ה ינחיל, ומנין ידעו חז"ל לקבוע שהכוונה היא לעולמות? אולי הכוונה היא לש"י אוצרות של כסף, או של זהב, או של נהרות אפרסמון? מנין ידעו חז"ל שהקב"ה ינחיל לצדיקים עולמות דווקא? ונראה, שבכל מקום הרגילות היא לדבר כפי המטבע שהוא עובר לסוחר באותו המקום. למשל: כשאדם נכנס לחנות באמריקה ואומרים לו שחפץ מסוים עולה כך וכך, הרי שברור ומובן מאליו שהסכום הנקוב הוא בדולרים. בישראל, כל אחד מבין

שהסכום שנוקבים בו הוא בשקלים, באנגליה בלירות שטרלינג ובצרפת ביורו. בכל מקום מדברים לפי המטבע העובר לסוחר באותו מקום. ומעתה, מהו המטבע "העובר לסוחר" של התורה? השפה של התורה היא: עולמות! כי מהי בעצם תורה? תורה וקודשא בריך הוא חד הוא, ולקב"ה כביכול אין שפה אחרת. אנו מכירים את הקב"ה דרך העולמות, ועולמות כוללים הכל, ומעתה כאשר התורה אומרת שלוש מאות ועשר [ש"י], פשוט הדבר שהכוונה לעולמות, כי שפה של התורה היא בעולמות. ממילא, כאשר נשאלת השאלה, איזה מנין מונים ואיזה ספירה סופרים בספירת העומר? התשובה היא, מונים ימים. אבל איזה ימים? ימים של הקב"ה. והיות זה 'א-לוקים אמת והוא לבדו אמת ואין חוץ ממנו יתברך, אם כן בהכרח שהימים האלו שמונים הם ימים של יחוד ה'. לא צריכים להסביר את זה, כמו שלא צריכים להסביר לנכנס לחנות באמריקה שהסכום הנקוב הוא בדולרים. כך פשוט שימים אלו צריכים להיות מיוחדים לשם ה'.

הרמב"ם בהל' יסודי התורה (פ"א ה"ב) כותב: "ואם יעלה על הדעת שהוא אינו מצוי, אין דבר אחר יכול להמצאות". ושם [ה"ג-ד] ואם יעלה על הדעת שאין כל הנמצאים מלבדו מצויים, הוא לבדו יהיה מצוי ולא יבטל הוא לביטולם, שכל הנמצאים צריכים לו והוא ברוך הוא אינו צריך להם ולא לאחד מהם, לפיכך אין אמתתו כאמתת אחד מהם. הוא שהנביא אומר 'זה' א-להים אמת' [ירמיה י, י], הוא לבדו האמת ואין לאחר אמת כאמתתו. והוא שהתורה אומרת 'אין עוד מלבדו', כלומר אין שם מצוי אמת מלבדו כמותו."

מה יש בעולם? יש רק ה' יתברך, יחוד ה'. והיות ויחוד ה' הוא כל המציאות, אם כן אלו הם הימים של הקב"ה, ואלו הם הימים שצריכים לבנות. ארבעים ותשעה ימים שבהם יתבטא בכל מעשינו יחוד השי"ת..

ל"ג בעומר (ספר פאת-הראש)

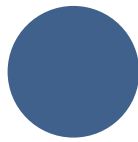
הפסוק "והתגלח" בפרשת תזריע, הוא פסוק ל"ג, יש אומרים רמז שבל"ג בעומר עושים תגלחת - חלאק'ה, וגם האות ג הוא גדול, רמז על ג' שנים.

מסכת 'אבות' בספירת העומר? (אורן יהודה)

נהגו עם ישראל קראו את מסכת אבות בשבתות של ימי ספירת העומר, מדוע קבעו חכמנו לקרוא דווקא במסכת זו?

לשאלה זו תשובות רבות אך אנחנו נעסוק בשתיים מהן:

הרי ידוע שכל ימי הספירה הם הכנה ליום הגדול של מתן תורה ולכן על עם ישראל להתקדש ולהיות ראויים ליום זה יום מתן תורה. ישנם שני סוגי קדושה רש"י פרשת משפטים ד.ה "קדושים תהיו": "פרושים תהיו..". וזוהי קדושה המתנתקת מחיי החומר שביום יום וכך היא מזדככת ועולה, אך ישנו עוד סוג של קדושה והיא להיות קדושים ז"א לקחת את החיים ולתת להם טעם, תוכן

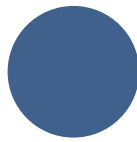

ומשמעות. ומסכת אבות היא ההכנה המתאימה ביותר להגיע לקדושות אלו כי הרי מסכת אבות עוסקת בשני מישורים איך אדם יהיה נעלה יותר - בנו לבין הקב"ה - ומוסרי יותר - בינו לבין כל אחד מישראל שאז בחיי היום יום מגיע לקדושה.

אך ישנה עוד סיבה מדוע אנו קוראים דווקא בתקופה זו את מסכת אבות, הרי ידועה מחלוקתם של חכמי ישראל עם צדוקים בהבנת המושג "ממחרת השבת" הכתוב בספר ויקרא פרק כג פס' יא. מתי הזמן של 'ממחרת השבת'? חכמי ישראל אמרו 'ממחרת השבת' הוא יום לאחר חג הפסח כלומר ביום הראשון של חול המועד מכוון שפסח נקרא שבת. ומדוע פסח נקרא שבת מסביר ה"שפת אמת" מכוון ששבת היא שורש כל הימים היא המקור הרוחני של היקום כולו כמו שאומר האור חיים הקדוש - שבת מלשון לשוב, שיבה אל המקור - שבו אנו מתמלאים אנרגיה לשאר הימים, כך פסח שבו עם ישראל יצא ממצרים והוא השורש הלאומי של העולם כולו, שחג זה הוא המקור של עם ישראל שבו קיבל את הסגולה הא-לוקית ולכן חג פסח נקרא גם שבת. ואילו הצדוקים סוברים 'ממחרת השבת' יום לאחר שבת בראשית כלומר תמיד נתחיל לספור את העומר ביום ראשון בשבוע. ולכן חכמנו קבעו כמה תקנות שיראו את כובד סמכותם כדי שעם ישראל ימשיך להיות נאמן למסורת ולחכמים ולא ח"ו ילך אחר הצדוקים. ואחת מהן קביעת קריאת מסכת אבות בין פסח לשבועות, מכוון שכל המסכת הזו היא דברי חכמנו שקבלו במסורת.

על האריכות בפתיחת המסכת שכולה עוסקת בתיקון המידות מסביר ר' עובדיה מברטנורה, בכוון שמסכת זו אינה מיוסדת על פירוש מצוה ממצות התורה כשאר מסכתות שבמשנה, אלא כולה מוסרים ומדות, ומכוון שגם חכמי אומות העולם חברו ספרים אשר בדו מלבם בדרכי המוסר כיצד יתנהג האדם עם חברו, לפיכך התחיל התנא במסכת זו משה קבל תורה מסיני, לומר לך שהמידות והמוסרים שבזו המסכתא לא בדו אותם חכמי המשנה מלבם כמו חכמי הגויים אלא אף אלו נאמרו בסיני. כ"כ אומר הרב קוק, מסכת המוסר שלנו מסכת אבות פותחת ב"משה קיבל תורה מסיני.. " ללמדנו שגם דברי מוסר מסיני נתנו.

בחלק השני של המשנה כתוב שהחכמים שקבלו את התורה במסורת ממשה אמרו שלושה דברים הוו מתונים בדין, והעמידו תלמידים הרבה ועשו סייג לתורה. דברים אלה מסביר רבנו הרב צבי יהודה אלה שלושה דברים יסודיים הקובעים את מנהיגות התורה בישראל, שלושה יסודות, שבהם דאגה לקיום התורה בישראל להיות מתונים בדין, ריבוי ישוב הדעת, לא להיחפז, ריבוי התבוננת וריבוי העמקה. מצד אחד להרבות אחדות ומצד שני להרבות מרביצי תורה בישראל ולהרבות תלמידים ולא סתם ללמד תלמידים אלא להעמיד תלמידים שיעמדו בכוחות עצמם, כגדולים שאינם סומכים על שולחן אביהם ועל גבי כל זה עשו סייג לתורה – עשו משמרת לתורה. (הרב צבי יהודה מתוך

התורה הגואלת ח"ד עמ' קכב). וזה בא לחזק את תוקף ואחריותם של חכמי וגדולי ישראל בכל ענייני התורה ועם ישראל

האובדן הגדול בימי ספירת העומר (הרב יחזקאל אברמסקי)

בימים אלו של ספירת העומר אנו נוהגים מנהגי אבלות: אין מסתפרים ומתגלחים, אין חתונות וכו', ומנהגי אבלות אלו מתקשרים לנו עם תלמידי רבי עקיבא שמתו בין פסח לעצרת. הגמ' ביבמות (דף סב:) מסבירה מדוע מתו תלמידי רבי עקיבא – "מפני שלא נהגו כבוד זה בזה."

נשאלת השאלה: הרי אין אבלות יותר משנה ומה קרה שדווקא שאצל תלמידי רבי עקיבא האבלות נמשכת כבר 2000 שנה? יתרה מזו יש כאלו שלאחר שנה חוגגים בסעודת מצווה. בהנחה, שבוודאי הנפטר סיים את עונשו וכעת הוא מתעלה מדרגה לדרגה עד תחיית המתים! ואם נאמר שהסיבה היא הכמות הגדולה, הרי במדבר מתו 60,000 ובשיטים גם, 24000, איש ולא מתאבלים!?

התשובה היא: אנו לא מתאבלים על אלו שנפטרו אלא על החיסרון שלנו מפטירתם. אילו היו לנו את נדב ואביהו היינו יותר מרוממים. אילו היו, 24 000 תלמידים מנהיגי הדור הרי שהיינו אנו במדרגה רוחנית אחרת לגמרי... אילו היו הם חיים היינו קרובים יותר להקב"ה - "על דא קא בכינא" (על זה אנו בוכים)..

הגמרא במסכת מנחות (דף כט:) מביאה מדרש: "אמר רב יהודה אמר רב: בשעה שעלה משה למרום, מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות (רש"י = תגין דספר תורה). אמר לפניו: ריבוננו של עולם, מי מעכב על ידך (שלא לפרש אלא לכתוב רמזים)? א"ל: אדם אחד יש, שעתיד להיות בסוף כמה דורות, ועקיבא בן יוסף שמו, שעתיד לדרוש על כל קוץ וקוץ תילי תילין של הלכות"

שואל הרב יחזקאל אברמסקי: היכן כל הדרשות של רבי עקיבא?! היכן כל התילי תילין של ההלכות הללו!?

והוא משיב: נקברו עם 24000, תלמידיו אובדן אדיר שלא מסתיים בשנה אחת, על אובדן כזה לא ניתן להפסיק להתאבל...

"נושא ונותן בעול עם חברו"

מסופר על רבי עקיבא שהתקדשה לו בתו של כלבא שבוע. שמע זאת כלבא שבוע והדירה מכל נכסיו. הלכה ונישאה לו. בחורף היו ישנים במחסן תבן, ורבי עקיבא היה מוציא לו התבן משערותיה, אמר לה רבי עקיבא לאשתו הטרייה: "אם היה לי כסף הייתי נותן לך בראשך ירושלים של זהב". בא אליהו הנביא ונדמה להם כאדם וקרא דפק על הדלת, אמר להם: "תנו לי מעט תבן שילדה אשתי ואין לי דבר להשכיבה עלי". אמר לה ר' עקיבא לאשתו ראי איש שאפילו תבן אין לו... ונתן לו מן התבן שהיה לו.

שאל פעם אחד את הרב ברוך רוזנבלום שליט"א:

איך יתכן לומר שזה אליהו הנביא?! אליהו הנביא אמור לתת לא לקחת?!
- מלאך שלוקח זה לא אליהו הנביא!

ענה לו הרב: אליהו הנביא בא "לתת לו" להיות אבי התורה שבעל פה ...
הוא מנסה לראות האם הוא נושא בעול עם חברו... וכשהוא מצליח לעמוד בזה
הוא מקבל את התואר הנכסף: "אבי התורה שבעל פה..." אדם ש"נושא ונותן
בעול עם חברו" יכול להנחיל מתורתו לאחרים: "סתם משנה רבי מאיר סתם
ברייתא רבי נתן וכולהו אליבא דרבי עקיבא..."

רש"י מבאר במקום: "מה שלמדו מרבי עקיבא רבם" כל התורה שבעל-פה
היא מרבי עקיבא...

קצרה דעתנו מהבין ואין לנו אלא דברי חז"ל אך לא בכדי מתו 24000
תלמידיו על שלא נהגו כבוד זה בזה - לא נשאו ונתנו בעול עם חבריהם...

הגמרא (במסכת נדרים לט:) עוסקת בענייני ביקור חולים, מספרת שרב כהנא
סיפר להם לתלמידיו:

"אמר להו: לא כך היה מעשה? בתלמיד אחד מתלמידי ר' עקיבא שחלה, לא
נכנסו חכמים לבקרו, ונכנס ר' עקיבא לבקרו, ובשביל שכיבדו ורחצו לפניו חיה,
א"ל: רבי, החייתני! יצא ר' עקיבא ודרש: כל מי שאין מבקר חולים - כאילו שופך
דמים".

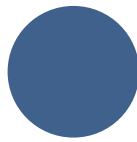
נדמיין לעצמנו אלפי תלמידיו של ר' עקיבא מחכים זמן רב והרב לא מופיע
לשיעור. הם לא שמו לב שאחד התלמידים לא בא כבר מספר ימים לשיעור
וכשהלכו לבדוק מדוע, גילו לתדהמתם רבם הגדול והישיש נמצא שם אצל
התלמיד החולה מטאטא, שוטף, מכבס ומחליף מצעים, מבשל ומאכיל ... ואז הם
שומעים את חברם החולה אומר "רבי החייתני". יוצא רבי עקיבא ומכריז בפני
כולם: "כל מי שאין מבקר חולים - כאילו שופך דמים..."

רבי אהרון קוטלר: הם לא למדו מרבם - הם היו אמורים לקחת מרבם
ולהעביר הלאה ואם אין בהם אהבת הבריות...

מי שאין בו את היכולת של "נושא ונותן בעול עם חברו" אין הוא יכול להיות
החוליה המקשרת...

ספירת העומר- הכרת הטוב

בימים אלו אנו מתאבלים על אובדן של 24000 תלמידי רבי עקיבא על ש"לא
נהגו כבוד זה בזה". אין לנו השגה במה נכשלו גדולי עולם שכאלו, אך מחובתנו
לחשוב מה מביא למצב של חוסר בכבוד הדדי? והתשובה לכך פשוטה היא עד
מאד: אדם שלא מכיר טובה לא יוכל לנהוג כבוד באלו שעזרו לו.

נביא סיפור מוכר שממחיש זאת היטב:

אישה בעלת עין אחת, שלא היה לה כלום חוץ מבנה יחידה. בנה יפה התואר הסתובב עם חברים והלך לבית ספר והיה מקובל בחברה אך הייתה בעיה אחת, הוא התבייש באימו בגלל שיש לה עין אחת. חברים שלו שראו את אמו לעגו לאמו וצחקו עליו. הוא התבייש באימו עוד יותר וייחל ליום שתעלם כבר...

לאחר שגדל החליט לעזוב את אמו ולטוס לגור באוסטרליה. הוא חי ולמד שם זמן רב. חבריו לשעבר החליטו לעשות פגישת מחזור בין החברים הוותיקים. מבלי לחשוב על ביקור חטוף אצל אמו, ובתפילה שלא תגיע אף היא לשם... הוא הגיע לארץ כשהוא נרגש לראות את חבריו בשנית. כאשר הגיע לפגישה אמרו לו חבריו שהם מצטערים על מה שקרה לאימא שלו. "מה קרה?" הוא שאל אותם, "היא מתה מצער" אמרו לו. לזאת הוא לא ציפה, נשבר ליבו של אותו בחור הוא ידע שרק בגלל התנהגותו היא מתה, מהצער שלה שנטש אותה.

הוא הלך לבית אמו וראה על השולחן מכתב. במכתב היה כתוב: "בן שלי יקר, אני יודעת שאתה מתבייש בי ולא אוהב אותי, אך אני אוהבת ואוהב אותך לעד. כאשר נולדת, נולדת עם עין אחת, ואני לא רציתי שתתבייש בבית הספר ובאומץ החלטתי לתת לך עין משלי. ובגלל זה אני בעלת עין אחת כיום. שלום לך בן יקר!..."

אם רק היינו יכולים לזכור כמה השקיעו בנו ההורים, מי היה שם בשבילנו שהתקשינו ללכת? מי האכיל אותנו שלא הצלחנו להחזיק את הכפית והכל נשפך על הבגדים?! מי החליף לנו? קנה לנו...

אם היינו מכירים להם טובה - מצליחים לזכור להם 'חסד נעורים' היינו גם נוהגים בהם כבוד כראוי...

בחירתו של רבי עקיבא למנהיג

הגמרא במסכת שבת (קכז:): מביאה סיפור:

מעשה באדם אחד שירד מגליל העליון ונשכר אצל בעה"ב אחד בדרום שלש שנים. ערב יוה"כ אמר לו, תן לי שכרי ואלך ואזון את אשתי ובני. אמר לו, אין לי מעות. אמר לו, תן לי פירות, אמר לו, אין לי. תן לי קרקע, אין לי! תן לי בהמה, אין לי! תן לי כרים וכסתות, אין לי! הפשיל כליו לאחוריו והלך לביתו בפחי נפש.

לאחר הרגל, נטל בעה"ב שכרו בידו ועמו משאוי ג' חמורים. אחד של מאכל, אחד של משתה, ואחד של מיני מגדים, והלך לו לביתו. אחר שאכלו ושתו נתן לו שכרו ואמר לו: בשעה שאמרת לי תן לי שכרי ואמרתי, אין לי מעות! במה חשדתני? אמרתי שמא פרקמטיא בזול נזדמנה לך ולקחת בהן. ובשעה שאמרת תן לי בהמה ואמרתי אין לי בהמה, במה חשדתני? אמרתי, שמא מושכרת ביד

אחרים. בשעה שאמרת לי, תן לי קרקע ואמרתי לך אין לי קרקע, במה חשדתני? אמרתי שמא מוכרת ביד אחרים היא. ובשעה שאמרתי לך אין לי פירות במה חשדתני? אמרתי, שמא אינן מעושרות. ובשעה שאמרתי לך, אין לי כרים וכסתות במה חשדתני? אמרתי, שמא הקדיש כל נכסיו לשמים. א"ל, העבודה כך היה, הדרתי כל נכסי בשביל הורקנוס בני שלא עסק בתורה, וכשבאתי אצל חבירי בדרום התיירו לי כל נדרי. ואתה כשם שדנתני לזכות המקום ידין אותך לזכות...

בגמרא לא מובא מיהו בעל המעשה אבל המכילתא מביאה שהיה זה רבי עקיבא לפני שנהיה גדול הדור - הוא מתנסה ב"לדון לכף זכות" ועומד בזה בהצלחה...

האדמו"ר מגור שאל פעם:

מה המשמעות שבחרו חז"ל את המונח "כף זכות" כמו "כף נעלים"...

והוא מבאר בצחות:

לא בכדי בחרו חז"ל משל למה הדבר דומה: לכף נעלים - כאשר לא מצליחים להכניס את הרגל לתוך לנעל משתמשים בכף נעלים כדי להכניסה פנימה בקלות...

כן הוא הנמשל: לא תמיד מצליחים לראות את הטוב שהשני עושה. תמיד עולים חשדות והדברים לא נראים יפה בעיני המתבונן... כאן יש לדעת שהאפשרות של לדון לכף זכות צריך "כף" בשביל זה... שגם דברים שלא נכנסים בהגיון על החבר על ידי הכף מכניסים אותם פנימה...

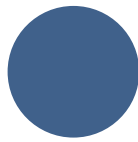
זו הייתה גדלותו של רבי עקיבא ובשל כך נבחר להנהיג ולהיות אבי התורה שבעל פה....

פרשת בהר, מה בין ספירת העומר לספירות אחרות ? (עו"ד ישראל ש. אדלר)

בפרשתנו דנה התורה בספירת שנות היובל. על כך נאמר (כה:ח):
"וספרת לך שבע שפֹּתת שנים, שבע שנים שבע פעמים."

מטבע לשון זו של ספירה מופיעה עוד פעמיים בספר ויקרא, בפרשיות הקודמות. בפעם הראשונה - בעניין ספירת הזבה והנידה בפרשת מצורע: "ואם טהרה מזובה וספרה לה שבעת ימים ואחר תטהר" (טו: כח); בפעם השנייה - בעניין ספירת העומר בפרשת אמור: "וספרתם לכם ממִקְחַת השבת מיום הביאכם את עֹמֵר התנופה שבע שבתות תמימת תהינה" (כג: טו).

להלן נתמקד במספר שאלות העולות מענייני ספירת העומר, תוך השוואתה, בין היתר, למצוות הספירה האחרות.

בשלוש המצוות שנמנו לעיל, הלשון שווה, לכאורה: המצווה נאמרת בפועל בלשון ציווי, בתוספת מושא עקיף: "וספרה לה", "וספרתם לכם", "וספרת לך".

על אף שוויון זה, יש שוני מהותי בין המצוות:

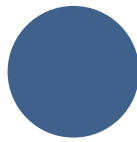
על "וספרת לך", ספירת היובל, נאמר בתורת כוהנים: "בבית דין הכתוב מדבר", דהינו מצווה זו, אף שנאמרה בלשון יחיד, לא היחיד הוא זה שסופר אלא בית דין.

הציווי על ספירת העומר, לעומת זאת, נאמר בלשון רבים, ומתבקש לכאורה לפרש שספירה זו תהיה בבית דין או, לכל הפחות, ברוב עם ולא ביחידות, ואולם דווקא מצווה זו מוטלת על כל אחד ואחד. כפי שאומרת הגמרא (מנחות סה ע"ב): "וספרתם לכם" - תנו רבנן: שתהא ספירה לכל אחד ואחד. על כך אומר בעל התורה תמימה: "משום דכל לשון יחיד הנאמר על כל הכנסיה הוא על הב"ד, וכתבו התוס' דהדיוק הוא מדכתוב כאן בלשון רבים ובשמיטה ויובל כתוב בלשון יחיד."

כידוע יש מצוות רבות שלגביהן הדין הוא "שומע כעונה", דהיינו אדם יוצא בברכת חברו, כגון בקידוש. לא כך בספירת העומר, שבה כל אחד חייב לספור בעצמו. מדוע? מהאמור לעיל מחדש ומדייק הרב אפשטיין את האמור בשיטת המגן אברהם, הגורס: "דאינו יוצא בספירת חברו ולא דמי לקידוש וכד' מפני שגזרת הכתוב הוא דכל אחד מחויב לספור לעצמו". ב"גזרת הכתוב" הכוונה לנקיטת לשון רבים בניגוד ללשון היחיד בספירת היובל.

יש להבחין כי שתי מצוות, ספירת היובל וספירת העומר, נאמרו בלשון צו ופקודה, בדיבור ישיר - "וספרת" "וספרתם", ואילו ספירת הנידה נאמרה בגוף שלישי - "וספרה". מכאן למד שמואל שהנידה סופרת לעצמה (כתובות עב ע"א). נוסף לכך, החידוש והדגש ב"וספרה לה" הוא, שהאישה נאמנת על הספירה ואינה צריכה עדים, ואף שמדובר בעדות שנוגעת בה עצמה - היא נאמנת. זאת מאחר שהיא, ורק היא הקובעת באשר לכל התהליך, וכפי שאומר על אתר בעל התורה תמימה: "הלא ממש אך ורק בידיעתה ואמונתה תליא מילתה." [1] ספירת העומר עצמה מעלה כמה שאלות:

1. מדוע אין אנו מברכים "שהחיינו" על מצוות ספירת העומר, והרי לפי כל הכללים ראוי היה לברך?
2. מדוע אנו מונים את הימים ואחר כך מתרגמים את מספר הימים לשבועות ולימים?
3. מדוע אין אנו סופרים בחו"ל, מספק, שתי ספירות, האחת בהתאם ליום הראשון של פסח והשנייה בהתאם ליום טוב שני של גלויות שלמחרת? והרי בחו"ל ישנן לכאורה, שתי נקודות זמן שבהן מתחילים לספור את העומר?

4. מה פשר המאמר "הרחמן הוא יחזיר לנו את עבודת בית המקדש במהרה בימינו" הנאמר בצמידות לספירה?

בעל "המאור", ר' זרחיה הלוי מגירונה, מתייחס לכמה מן השאלות, ודבריו מצוטטים על-ידי הר"ן על הר"ף בסוף מסכת פסחים:

והוא (ר' זרחיה הלוי), ז"ל השיב: דכיוון ספירת העומר אינו אלא לזכר בעלמא דהכי אסיקנא בדוכתיה במנחות (סו ע"א): 'אמימר מני יומי ולא מני שבועי אמר: זכר למקדש הוא' ואנו שאנו מונים ימים ושבועות מנהג הוא בידינו. אבל להטעינו זמן (היינו לברך עליו "שהחיינו") אין לנו. ועוד: שלא מצינו ברכת זמן אלא בדבר שיש בו שום הנאה כגון נטילת לולב... ולספירת העומר אין בו זכר לשום הנאה אלא לעוגמת נפש ולחורבן בית מאווינו. [2]

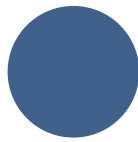
בעל "המאור" גורס שהספירה היא רק זכר בעלמא להבאת העומר שפסקה עם חורבן המקדש, ומסיבה זו קבע אמימר (מנחות סו ע"א) שיש למנות רק את הימים. קיומו של זכר זה הוא אולי הסיבה לאמירת "הרחמן הוא יחזיר לנו את עבודת בית המקדש" וגו'. [3]

אשר לברכת "שהחיינו", מחבר הספר "בינה לעיתים" קובע שברכה זו נאמרת אך ורק כאשר מקיימים את המצווה במלואה. לדוגמה: בנטילת לולב ביום הראשון של סוכות קוימה המצווה במלואה, עד תומה, ונוטל הלולב קיים מצווה מושלמת, מה שאין כן במצוות ספירת העומר, שאם לא ספר בכל ימי הספירה - לא קיים את המצווה בשלמותה. ראייה לדבר היא העובדה שמי ששכח לספור לילה אחד שוב אינו מונה בברכה. לעומת זאת מי ששכח, או שנבצר ממנו, ליטול לולב באחד מימי הסוכות ימשיך ויטול לולב בברכה אף בימים הבאים.

התשובה לשאלה 2, מדוע אנו מונים גם ימים וגם שבועות, מצויה אף היא בגמרא, במסכת מנחות (שם). אמימר מנה ימים בלבד, ואילו אביי אומר: "מצוה למימני יומי ומצווה למימני שבועי". על סמך דבריו אומרת הגמרא: "רבנן דבי רב אשי מנו יומי ומנו שבועי" (בעוד אליבא אמימר, כאמור, מונים רק ימים). ובכל זאת מה המקור לשיטת אביי?

בפסוק העוסק בספירת העומר בפרשת אמור נאמר: "וספרתם לכם ממחרת השבת... עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום", ואילו בפרשת ראה (דב' טז:ט) נאמר פסוק שאין לו ביטוי בתפילה המקדימה את אמירת ספירת העומר (הנני מוכן ומזומן...): "שבעה שבועות תספור לך, מהחל חרמש בקמה תחל לספור שבעה שבועות". נראה ששיטת אביי באה לצאת ידי חובת שני הפסוקים, זה שבספר ויקרא וזה שבספר דברים.

באשר לשאלה 3, מדוע בחו"ל אין סופרים מדי לילה שתי ספירות, אומר בעל "המאור" כי הפועל היוצא מספירה כפולה שכזו הוא שספירת

היום האחרון תהיה לאחר התקדש חג השבועות "ואתי לזלזולי ביום טוב ראשון דאוריתא."

בעל "בינה לעיתים" נותן טעם אחר: הוא גורס שעיקרה של ספירת העומר, כמו כל ספירה, היא הידיעה היכן בדיוק עומדים בספירה. מי שאינו יודע בוודאות - אינו יכול לספור. אי-אפשר לומר "היום שלושה ימים" וגם "היום ארבעה ימים". על כן סופרים רק ספירה אחת "דאנן הרי בקיאיין בקביעי דירחא ואין לנו ספק בימי הספירה". אין השמירה על יום טוב שני של גלויות נובעת מספק אמ' תי באשר ליום התחלת הספירה, אלא אך ורק ממנהג אבותינו
"דאינהו הוה מספקא להו ועשו שני ימים מספיקא."

[1] שאלה מעניינת היא, מדוע אין האישה מברכת על ספירת הנידה ? התירוץ המקובל הוא שמא תתבטל הספירה ויצא כי ספרה לבטלה . זהו תירוץ מוקשה, שכן לא מצינו הימנעות מברכה בשל חשש עתידי שמא לא תקוים בשלמותה המצווה שעליה מברכים. בעניין זה יש לציין את תירוצו השונה של בעל התורה תמימה האומר כי מברכים על מצווה, ולא על מכשירי מצווה. ספירת האישה אינה אלא מכשיר מצווה, ואין מברכים עליה כשם שאין מברכים על הקמת סוכה או על אפיית מצה.

[2] מעניין לציין כאן כי ב"המאור" בפרט, ובספרות הראשונים בכלל , אין זכר למנהגי אבלות בספירת העומר, וכן אין אזכור לאבל בעטייה של המגפה שפגעה בתלמידיו של ר' עקיבא. כפי הנראה הקישור בין ספירת העומר ומנהגי האבלות הופיע זמן רב לאחר מכן.

[3] בנקודה זו מעניין להזכיר את דעתו החריגה של הרמב"ם ביד החזקה (פרק ז' הלכה כ"ב-כ"ד להלכות תמידין ומוספין), הקובעת כי ספירת העומר אף כיום היא מדאורייתא, ומצוות עשה מן התורה על כל אחד ואחד לספור בכל יום (למעט, כמובן, נשים הפטורות ממצוות עשה שהזמן גרמן, שהספירה היא אחת מהן) וראה "כסף משנה" על אתר.